

41 אָמַר יְהוֹנָתָן דּוּקָא לְדָוִד, דְּהֵינָה בַּשָּׁם 'יְהוֹנָתָן' נִרְמְזוֹת אַרְבַּע
42 אוֹתוֹת שֵׁם הַיְי, יִהְיֶה-כִּי 'יְהוֹנָתָן' לְפִי הַמְשָׁמְעוֹת הַפְּנִימִית
43 הוּא 'יְהוֹנָתָן', יִהְיֶה הֵן שְׁלֹשׁ הָאוֹתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל
44 שֵׁם הַיְי⁴, וְנִתְּן בְּגִימַטְרִיא חֲמֵשׁ מְאוֹת (נֹרֶן) – חֲמִישִׁים, תִּיּוֹ

– אַרְבַּע מְאוֹת, נֹרֶן – חֲמִישִׁים וּבִסְטֵר
45 הַכּוֹל חֲמֵשׁ מְאוֹת), שְׁהַמְסַפֵּר חֲמֵשׁ
46 מְאוֹת מוֹרָה עַל אוֹת ה'
47 אַחְרוֹנָה שֶׁל שֵׁם הַיְי כְּפִי שֶׁהִיא
48 כְּפוּלָה כְּמָה פְּעָמִים (חֲמֵשׁ)
49 פְּעָמִים, עֶשְׂרִי פְּעָמִים עֶשְׂרִי
50 כְּלוּמָר, מֵאָה כְּפוּל חֲמֵשׁ שֶׁהֵם חֲמֵשׁ
51 מְאוֹת)⁵. וְ'דָוִד' הַמֶּלֶךְ שֶׁלִּי

52 יְהוֹנָתָן מְדַבֵּר וְאוֹמֵר 'וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפְקַד
53 מוֹשֶׁבֶךְ' הוּא בְּחֵינַת הַמְּלָכוֹת
54 שֶׁבְעֶשְׂרֵי הַסְּפִירוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת, ה'
55 אַחְרוֹנָה⁶, כְּמַבּוּאָר בְּקַבְלָה וְחִסְדוֹת
56 עֶשְׂרֵי הַסְּפִירוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת נִרְמְזוֹת
57 בְּאַרְבַּע אוֹתוֹת שֶׁל שֵׁם הַיְי, י –
58 חֲכָמָה, ה' רֵאשׁוֹנָה – בֵּינָה (וְדַעַת), ו –

59 הַמִּידוֹת, ה' אַחְרוֹנָה – מְלָכוֹת,
60 שְׁמֵצֵד-עֲצָמָה יְכוֹל לְהִיּוֹת כְּה'
61 בְּסִפִּירַת הַמְּלָכוֹת עֲנִינָן שֶׁל חֲסָרוֹן,
62 "יִפְקַד" כִּי סִפִּירַת הַמְּלָכוֹת אֵין לָהּ
63 תּוֹכֵן וְאוֹר מְשָׁלָה וְהִיא מְקַבֵּלַת אֵת
64 הָאוֹר וְהַשְּׁפַע שֶׁלָּהּ מֵהַסְּפִירוֹת
65 שֶׁלְמַעֲלָה מִמֶּנָּה (כְּמוֹ הִירַח שֶׁמְקַבֵּל אֵת
66 אֹרֶר מֵהַשֶּׁמֶשׁ). וְעַל זֶה בִּיחֹס לֶכֶךְ

67 שֶׁבְּסִפִּירַת הַמְּלָכוֹת יִתְכַן חִסְרוֹן
68 נֶאֱמַר "וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן"
69 (לְדָוִד), שֶׁבְּחֵינַת 'דָּוִד' הִיא
70 סִפִּירַת הַמְּלָכוֹת לֹא הִיא חִסְרוֹן אֵלָא
71 יוֹמֵשׁ לָהּ אוֹר וְשֶׁפַע 'נִתְּן'
72 ("יְהוֹנָתָן" מְלִשׁוֹן נִתְּיָנָה)
73 וְנִמְשָׁקֶת הֵה' אַחְרוֹנָה לֹא בְּמַצַּב
74 שֶׁל חִסְרוֹן אֵלָא כְּפִי שֶׁהִיא

75 בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל חֲמֵשׁ מְאוֹת
76 נֶאֱמַר "וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן" (לְדָוִד), שֶׁבְּחֵינַת 'דָּוִד' נִתְּן ("יְהוֹנָתָן" מְלִשׁוֹן
77 נִתְּיָנָה) וְנִמְשָׁקֶת הֵה' אַחְרוֹנָה כְּפִי שֶׁהִיא בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל חֲמֵשׁ מְאוֹת (גִּימַטְרִיא

1 מְסוּפֵר בְּסִפֵּר שְׁמוּאֵל, וּפְסוּק זֶה הוּא הַתְּחִלָּה שֶׁל הַפְּטוּרָה בְּשַׁבַּת שֶׁהִיא עֶרֶב
2 רֵאשׁ חוֹדֶשׁ וְנִקְרָאת 'מַחַר חוֹדֶשׁ':

3 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן בֶּן שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ לְדָוִד הַמֶּלֶךְ, בְּצַעֲרֵירוֹתוֹ לִפְנֵי שְׁמֶלֶךְ
4 מַחַר יְחוּל רֵאשׁ חוֹדֶשׁ, וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפְקַד מוֹשֶׁבֶךְ¹ וְאֵם לֹא תְּבוּא
5 לְסַעֲדַת רֵאשׁ חוֹדֶשׁ אֲצֵל שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ,
6 חֲסוּרֹנֶךָ יִהְיֶה נִיכֵר.

7 הֵנָּה יְדוּעָה² בְּתוֹרַת הַחִסְדוֹת
8 בְּעִנְיָן "וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפְקַד",
9 שְׁאֵף שְׁשִׁמֵי הַתְּבוּבוֹת שְׁתֵי הַמִּילִים
10 ("וְנִפְקַדְתָּ", "יִפְקַד") הֵן
11 מְאוֹתוֹ שְׁרֵשׁ ('פְּקַד'), מְפָל-
12 מְקוֹם הֵן הַפְּכִיּוֹת זֹו מְזוּו,

13 וְהַמְשָׁמְעוֹת שֶׁל הַמִּילִים כַּאֲן אֵינְנָה זֹוהָה
14 אֵלָא הַפּוּכָה כִּי "יִפְקַד" הוּא
15 לְשׁוֹן חֲסָרוֹן, וְהַכּוּוֹנָה הִיא לֶכֶךְ
16 שׁוֹרֵד יִיעֲרֵר וְיַחְסֵר וְאֵלּוֹ
17 "וְנִפְקַדְתָּ" הוּא לְשׁוֹן זְכָרוֹן³
18 שֶׁשְׁאוּל יִזְכּוֹר אֵת דָּוִד. וּפְרוּשׁ
19 הַכְּתוּב הָאוֹמֵר אֵת שְׁתֵי הַמִּילִים
20 "וְנִפְקַדְתָּ, כִּי יִפְקַד" הוּא,
21 שְׁבִכְרֵי שְׁיִהְיָה "וְנִפְקַדְתָּ",
22 שֶׁהוּא עֲנִינָן הַזְּכִירָה וּבִאֲפִן

23 גְּלוּי שִׁיחֵה נִיכֵר וּגְלוּי שׁוֹכְרִים אֵת
24 דָּוִד, הֵרִי זֶה דְּוִקָא עַל-יְדֵי
25 שְׁ"יִפְקַד", שֶׁהוּא עֲנִינָן
26 הַחֲסָרוֹן וְדוּקָא הַעֲדוּתוֹ וְחֲסוּרֹנוֹ
27 זֶהוּ הַגּוֹרֵם הַמְעוֹרֵר לְזַכּוֹר אוֹתוֹ.
28 וְכִמוֹ בְּקִדּוּשׁ הַחוֹדֶשׁ (וְהַדּוּגְמָה

29 מֵתֵאִימָה בְּמִיּוּחַד שֶׁהִיא הַכְּתוּב מְדַבֵּר
30 עַל כֶּךְ שֶׁ"מַחַר יְחוּל רֵאשׁ
31 חוֹדֶשׁ"), שְׁדוּקָא לְאַחֲרֵי
32 הָעֵלֶם הַלְּבָנָה בְּסוּף הַחוֹדֶשׁ
33 לְגַמְרֵי ("יִפְקַד" מְלִשׁוֹן חֲסָרוֹן)
34 עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַרְתָּ אֲפִלּוֹ נְקֵדָה
35 בְּלִבְד, נַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הַחוֹדֶשׁ
36 הַבָּא מוֹלֵד הַלְּבָנָה מְחֻדָּשׁ,
37 "וְנִפְקַדְתָּ" לְשׁוֹן זִיכְרוֹן בְּמוֹכֵן
38 שֶׁשִּׁמִּים לֵב לְמַצִּיאוֹת שֶׁל הִירַח).

39 וְזֹוהוּ גַם הַטַּעַם הַפְּנִימִי לֶכֶךְ שְׁעֲנִינָן
40 זֶה ("וְנִפְקַדְתָּ, כִּי יִפְקַד")

בס"ד. שבת פרשת בראשית,

מברכים החודש וערב ראש-

חודש מרחשון, ה'תש"ל

(הנחה בלתי מוגה)

1 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מַחַר חוֹדֶשׁ, וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפְקַד

2 מוֹשֶׁבֶךְ¹. הֵנָּה יְדוּעָה² בְּעִנְיָן "וְנִפְקַדְתָּ כִּי

3 יִפְקַד", שְׁאֵף שְׁשִׁמֵי הַתְּבוּבוֹת ("וְנִפְקַדְתָּ",

4 "יִפְקַד") הֵן מְאוֹתוֹ שְׁרֵשׁ ('פְּקַד'), מְפָל-מְקוֹם

5 הֵן הַפְּכִיּוֹת זֹו מְזוּו, כִּי "יִפְקַד" הוּא לְשׁוֹן חֲסָרוֹן,

6 וְאֵלּוֹ "וְנִפְקַדְתָּ" הוּא לְשׁוֹן זְכָרוֹן³. וּפְרוּשׁ

7 "וְנִפְקַדְתָּ, כִּי יִפְקַד" הוּא, שְׁבִכְרֵי שְׁיִהְיָה

8 "וְנִפְקַדְתָּ", שֶׁהוּא עֲנִינָן הַזְּכִירָה וּבִאֲפִן גְּלוּי, הֵרִי

9 זֶה דְּוִקָא עַל-יְדֵי שְׁ"יִפְקַד", שֶׁהוּא עֲנִינָן הַחֲסָרוֹן.

10 וְכִמוֹ בְּקִדּוּשׁ הַחוֹדֶשׁ ("מַחַר חוֹדֶשׁ"), שְׁדוּקָא

11 לְאַחֲרֵי הָעֵלֶם הַלְּבָנָה לְגַמְרֵי ("יִפְקַד") עַד שֶׁלֹּא

12 נִשְׁאַרְתָּ אֲפִלּוֹ נְקֵדָה בְּלִבְד, נַעֲשֶׂה מוֹלֵד הַלְּבָנָה

13 מְחֻדָּשׁ ("וְנִפְקַדְתָּ"). וְזֹוהוּ גַם שְׁעֲנִינָן זֶה

14 ("וְנִפְקַדְתָּ, כִּי יִפְקַד") אָמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד, דְּהֵנָּה

15 בַּשָּׁם 'יְהוֹנָתָן' נִרְמְזוֹת אַרְבַּע אוֹתוֹת שֵׁם הַיְי,

16 כִּי 'יְהוֹנָתָן' הוּא 'יְהוֹנָתָן', יִהְיֶה הֵן שְׁלֹשׁ

17 הָאוֹתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל שֵׁם הַיְי⁴, וְנִתְּן

18 בְּגִימַטְרִיא חֲמֵשׁ מְאוֹת, שְׁמוֹרָה עַל אוֹת ה'

19 אַחְרוֹנָה כְּפִי שֶׁהִיא כְּפוּלָה כְּמָה פְּעָמִים (חֲמֵשׁ)

20 פְּעָמִים, עֶשְׂרִי פְּעָמִים עֶשְׂרִי)⁵. וְ'דָוִד' הוּא בְּחֵינַת

21 הַמְּלָכוֹת, ה' אַחְרוֹנָה⁶, שְׁמֵצֵד-עֲצָמָה יְכוֹל

22 לְהִיּוֹת כְּה' עֲנִינָן שֶׁל חֲסָרוֹן, "יִפְקַד". וְעַל זֶה

23 נֶאֱמַר "וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן" (לְדָוִד), שֶׁבְּחֵינַת 'דָּוִד' נִתְּן ("יְהוֹנָתָן" מְלִשׁוֹן

24 נִתְּיָנָה) וְנִמְשָׁקֶת הֵה' אַחְרוֹנָה כְּפִי שֶׁהִיא בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל חֲמֵשׁ מְאוֹת (גִּימַטְרִיא

(1) שְׁמוּאֵל-א, כ, כח - הַתְּחִלָּת הַפְּטוּרָה "מַחַר חוֹדֶשׁ". (2) רֵאשׁ בְּאַרוּכָה ד"ה וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן בְּמֵאמְרֵי אֲדָה"ז תְּקַס"ז ע' נה; תְּקַס"ח ח"א ע' תְּקַמְד. אוֹה"ת בְּרֵאשִׁית יא, סע"ב וְאֵילֶךְ. סִפֵּר הַמֵּאמְרִים עַתִּיר ע' סב. פְּרַת ע' קנח. (3) רֵאשׁ פִּירוּשֵׁי וּמְצוּדַת צִיּוֹן לְשְׁמוּאֵל-א שֵׁם. (4) מֵאמְרֵי אֲדָה"ז תְּקַס"ז שֵׁם; תְּקַס"ח שֵׁם (ע' תְּקַלְד). אוֹה"ת שֵׁם (יא, א). סִפֵּר הַמֵּאמְרִים פְּרַת שֵׁם (ע' קסז). (5) אוֹה"ת שֵׁם. מֵאמְרֵי אוֹר אוֹת י סעִיף נד. (6) רֵאשׁ גַּם סִפֵּר הַמֵּאמְרִים תְּרַל"א ח"א ע' שִׁמְג. ע' שַׁעב.

ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תש"ל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (גימטריא 'נתן'), וגם ובנוסף לכך נמשך במלכות גם התוכן והאור
2 של **שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת יֵה"ו**, היינו המוחין והמידות שבספירות **וְעַד** כדי
3 כך שלא זו בלבד שנמשך במלכות האור שלא יהיה בה חיסרון וגם האור של
4 הספירות שמעליה אלא ההמשכה היא עד **לְהַמְשִׁכַת הָאֹר שְׁלֹמְעֵלָה**
5 **מְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַיְוִי**,
6 הנעלה יותר מאור הספירות **שְׁפָל זֶה**
7 **נִמְשָׁךְ לְדוֹד דְּוָקָא, שְׁמַצְד־**
8 **עֲצָמוּ הוּא בְּאִפְן שֶׁל**
9 **"יִפְקֵד"**, לשון חיסרון, אבל דווקא
10 החיסרון גורם ומעורר שיומשך בו אור
11 רב **וְלָכֵן נִמְשָׁךְ שֵׁם בִּידוֹד**, ספירות
12 המלכות, **הַגְּלוּי** והמשכת האור
13 **דְּ"וּנְפַקְדָתָּ" לא עניין החיסרון אלא**
14 **עניין הויכרון.**
15 **וְעֲנִינוּ** של האמור לעיל שדווקא על
16 ידי 'ונפקדת' לשון חיסרון נפעל 'יפקד'
17 לשון זיכרון **בְּעֹבֹדַת הָאֲדָם**, כפי
18 שהוא משתקף בעבודת ה' של כל אחד,
19 **שְׁבִכְדִי שְׁיִהְיֶה "וְנִפְקְדָתָּ"**,
20 **שֶׁהוּא עֲנִין הַזְכִּירָה וְהַגְּלוּי**
21 **מְלִמְעֵלָה**, כדי שהאדם יזכה לכך
22 שיזכרו אותו למעלה וימשיכו וישפיעו
23 לו הארה והשפעה **הָרִי זֶה דְּוָקָא**
24 **עַל-יְדֵי-זֶה שְׁ"יִפְקֵד**
25 **מוֹשְׁבְּךָ"**, **שֶׁהוּא עֲנִין**
26 **הַחֲסָרוֹן, דְּהִינּוּ עֲנִין הַבְּטוּל**
27 **הַדֶּרֶךְ שֶׁהָאָדָם יִזְכֶּה לְהַמְשִׁכַת**
28 **וְהַשְּׁפֹעַת הוּא בִּיטוּל הַיִּישׁוּת**
29 **וְהַמְצִיאוֹת הַעֲצִמִית כִּלְפֵי הָאֱלוּקוֹת.**
30 **וְזֶהוּ גַם מַה שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל⁷**
31 **בַּמַּמְרֵי חֹדֶשׁ תְּשׁוּי שְׁנַה זֹה, תש"ל,**
32 **הַמּוֹבָא בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל שְׁ"אֹר-**
33 **אֵין-סוֹף מְאִיר בְּחֻמְכָּה בְּקִרְוֵב**
34 **מְקוֹם⁸**, באור רב, כמו שהאור
35 מאיר במקום קרוב למקור האור שהיא
36 הארה גדולה **דְּכִיּוֹן שְׁעֲנִינָה שֶׁל**
37 **בְּחִינַת הַחֻמְכָּה הוּא עֲנִין**
38 **הַבְּטוּל, כִּי חֻמְכָּה הִיא נְקוּדַת הַרְעִיּוֹן.**
39 לפני ההתפשטות וההסתעפות שלו
40 לאורך ורוחבו. והנקודה מסמלת את הביטול **לְכֵן מְאִיר בְּהַ** בספירת החכמה
41 **"אֹר-אֵין-סוֹף בְּקִרְוֵב מְקוֹם"** והיינו כאמור לעיל שכאשר האדם הוא
42 בביטול, הוא זוכה להארה והשפעה רבה מלמעלה.

(ב) **וַיֵּשׁ לְקָשֶׁר זֶה עִם הַמְּבַאֵר בְּדַבְּרוֹ-הַמִּתְחִיל** במאמר הפותח
במילים **"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים"** מאת אדמו"ר הרי"צ **בְּשַׁנַּת**
תש"ה⁹, שְׁמִכְיָא שֵׁם פְּרוּשׁ מוֹרְנוּ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב נִשְׁמַתוּ-
עַדן בְּפִסּוּק זֶה¹⁰, 'בראשית' **שְׁתַּחֲלַת הַעֲבֹדָה** השלב הראשון
בעבודת ה' היא **"בְּרָא אֱלֹקִים"**,
היינו **לְגִלוֹת הַפְּנִיָּה** והמטרה
האלוקית **שְׁבִשֵׁם "אֱלֹקִים"** כפי
שממשיך ומבאר.
וְהַעֲנִין בְּזֶה, דְּהֵנָּה הַתְּהוּוֹת
הַבְּרִיאָה להיות 'יש' גשמי ומציאות
עם גדרים והגבלות **הִיא עַל-יְדֵי**
שֵׁם אֱלֹקִים דְּוָקָא, מידת הגבורה
והעצום **הַחַל מְעַנֵּן הַעֲצָמוֹם**
הראשון שהיה באור האלוהי בראשית
הבריאה **שְׁעַל-יְדוֹ** על ידי העצמות
הראשון שבו היה סילוק של האור
האלוקי האין-סוף הבלתי-גבול 'על
הצד', כביכול, **נַעֲשֶׂה מְקוֹם** נוצרה
נתינת מקום, אפשרות **לְעִמִּידַת**
הָעוֹלָמוֹת, לבריאת עולמות שהם
מציאות מוגדרת **שֶׁהָרִי בְּתַחֲלָה**
לפני העצמות הראשון **הָיָה אֹר-**
אֵין-סוֹף הבלתי-גבול כלל **מְמַלָּא**
אֵת כָּל הַמְצִיאוֹת וְלֹא הָיָה
מְקוֹם נְתִינַת מְקוֹם, אפשרות
לְעִמִּידַת הָעוֹלָמוֹת¹¹ ונמצא
שבציאת העולם היא על ידי שם
'אלוקים'. **וְעַל זֶה** על התהוות
העולמות על ידי שם 'אלוקים' **נֶאֱמַר**
"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים",
"בְּרָא" מְלִשׁוֹן גְּלוּי¹², כמו
בלשון הגמרא 'הבריא ויצא לחוץ',
היינו שהיה נסתר והתגלה **שְׁתַּקְלִית**
הַפְּנִיָּה של הבריאה **הִיא וְזו**
המטרה של עבודת האדם **לְגִלוֹת**
אֵת הַפְּנִיָּה שְׁבִשֵׁם "אֱלֹקִים",
וכפי שיתבאר עוד להלן.
וּמִמְשִׁיךְ לְבָאֵר, שְׁבִעֲנִין גְּלוּי
הַפְּנִיָּה שְׁבִשֵׁם "אֱלֹקִים", יש
שְׁלֹשָׁה אוֹפְנֵי וְסוּגֵי עֲבֹדָה ובהקדים באור אדמו"ר ה'צמח צדק'
שְׁלֹשָׁה אוֹפְנֵי וְסוּגֵי עֲבֹדָה שכל אחד מהם מביא את הכוונה שבשם
אלוקים לידי גילוי באופן אחר.
וּבְהַקְדִּים תַּחֲלִילָה בְּאִיר אֲדָמוֹ"ר ה'צמח צדק' (וְכֵן מְבַאֵר גַּם

תרג"ג ח"א ע' רמו. ע' רנג. 7) ד"ה ובחמשה עשר יום פ"ג ואילך (ספר המאמרים תש"ל ע' לג ואילך). וד"ה להבין ענין שמח"ת פ"ו (שם ע' מז ואילך). 8) עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג-יד. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. 9) ספר המאמרים תש"ה ע' 74 ואילך. 10) בראשית א, א. 11) עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. 12) ראה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 ב'תורת חיים' לאדמו"ר האמציני¹³ שבתבת במילה
 2 "בראשית" יש שלשה פרושים.
 3 פרוש תרגום אונקלוס: "בראשית - בקדמין", בקדמות, היינו
 4 בהתחלה שפרושו של ענין הקדמות: כְּתָר (כי בחינת הפְתָר 'כח
 5 עליון שלמעלה מעשר הספירות הוא
 6 האור שלמעלה מסְדֵר 1 (וכן מבאר גם ב'תורת חיים' לאדמו"ר
 7 השתלשלות, כשם שהכתר הגשמי 2 האמציני¹³) שבתבת "בראשית" יש שלשה
 8 הוא מעל הראש פי הוא הכתר 3 פרושים. פרוש תרגום אונקלוס: "בראשית -
 9 'קדמון לכל דבר' ומעל כללות 4 בקדמין", שפרושו: כְּתָר (כי בחינת הפְתָר הוא
 10 המציאות שהיא בסדר השתלשלות). 5 האור שלמעלה מסְדֵר השתלשלות, כי הוא
 11 ופרוש תרגום ירושלמי על 6 'קדמון לכל דבר'. ופרוש תרגום ירושלמי:
 12 פסוק זה: "בראשית - 7 "בראשית - בחוכמתא"¹⁴, שפרושו: בחכמה
 13 בחוכמתא"¹⁴, שפרושו: 8 (כי החכמה היא ראשית לכל סדר
 14 שבריא העולם על ידי שם אלקים 9 ההשתלשלות). ורבותינו ז"ל¹⁵ פָּרְשׁוּ:
 15 הייתה בחכמה (פי החכמה) 10 "בראשית - ברא שית", שפרושו: שש המדות
 16 היא ראשית והתחלה לכל סדר 11 (שעל-ידן היתה התהוות העולם, כמו שכתוב¹⁶
 17 ההשתלשלות). 12 "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת
 18 ורבותינו ז"ל¹⁵ פָּרְשׁוּ בזהר: 13 הארץ", "בששת" לא נאמר אלא "ששת"¹⁷,
 19 "בראשית - ברא שית", ברא 14 שהם שש המדות שעל-ידן נברא העולם,
 20 שש שפרושו: שש המדות חסד 15 באמצעות ספירת המלכות שהיא מקבלת מִשֵּׁשׁ
 21 גבורה תפארת נצח הוד יסוד (שעל- 16 המדות, וכמו שכתוב¹⁸ "בהבראם - בה'
 22 ידן ובאמצעותן היתה התהוות 17 בראם"¹⁹, דהינו ה' אחרונה, ספירת המלכות).
 23 העולם, כמו שכתוב¹⁶ בתורה 18 ובהתאם לשלשה פרושים אלו בתבת
 24 אודות הבריא "כי ששת ימים 19 "בראשית", ישנם גם שלשה פרושים ודרגות
 25 עשה ה' את השמים ואת 20 בשם "אלקים", שהרי אינו דומה שם "אלקים"
 26 הארץ", ומדייקים בלשון הכתוב 21 המעלים בהתהוות ד'בקדמין" שהיא ספירת
 27 "בששת" לא נאמר כי אילו היה 22 הפְתָר, לשם "אלקים" המעלים בהתהוות
 28 נאמר 'בששת' היה הפסוק מתפרש רק 23 ד'בחוכמתא" שהיא ספירת החכמה, ולשם
 29 כפשוטו שבריא העולם נמשכה 24 "אלקים" המעלים בהתהוות ד'ברא שית"
 30 ישיה ימים אלא "ששת"¹⁷ 25 שהיא ההתהוות בפעל. וענין זה מתאים עם
 31 והמשמעות היא שהעולם נברא על ידי 26 הידוע שבכללות סדר ההשתלשלות יש שלשה
 32 ששת, שהם שש המדות של 27 פרסאות פלליות²⁰, וכפי שרואים גם באדם
 33 הספירות העליונות שהם כוחות 28 הארה והשפעה משש המידות ומעבירה זאת אל העולמות וכמו שכתוב¹⁸
 34 אלקיים שעל-ידן נברא 29 כפשוטו שבריא העולם נמשכה 30 ימים אלא "ששת"¹⁷
 35 העולם, באמצעות ספירת 31 והמשמעות היא שהעולם נברא על ידי
 36 המלכות שהיא מקבלת מִשֵּׁשׁ 32 ששת, שהם שש המדות של
 37 המדות, ספירת המלכות מקבלת 33 הספירות העליונות שהם כוחות
 38 הארה והשפעה משש המידות ומעבירה זאת אל העולמות וכמו שכתוב¹⁸
 39 בתורה בפרשת בראשית על הבריא 'אלה תולדות השמים והארץ' וכפי שרואים גם באדם למטה השפעת החיות מהמחז לגוף עוברת

חולין מג, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' רנט. ספר המאמרים תרל"ה ח"ב ע' רצא. ה'ש"ת ע' א. 13) ראה תו"ח פרשתנו א, א. ז, א ואילך. 14) בתרגום ירושלמי עה"פ: בחוכמא. וראה זח"א לא, ריש ע"ב: דתרגם יונתן בראשית בחכמתא. 15) ראה זח"א ג, ב. טו, ב. תקו"ז תיקון יא (כו, ב). ועוד. 16) יתרו כ, יא. תשא לא, יז. 17) ראה זהר ח"א רמז א. ח"ג רחצ, ב. ועוד. ספר המאמרים תרל"ד ע' נד. ובכ"מ. 18) בראשית ב, ד. 19) מנחות כט, ב. פירש"י עה"פ. 20) ראה גם ד"ה בראשית ברא תשל"ט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 דרך שלוש 'מסכים' ומחיצות שיש בו הקרום שעל המוח שהוא
2 פרט אחת, ויש גם מצר הגרון שמפסיק ומבדיל בין המוחין
3 השכל שבראש והמדות הרגש שכלב שזו פרטא שניה, ויש גם חצר
4 הפכד שמפסיק בין אברי הנשימה כמו הריאות לאברי העכול
5 כמו הקיבה שזו פרטא שלישית,
6 וטעם הדבר שבגוף האדם יש
7 שלוש 'פרטאות' הוא לפי שכן
8 הוא גם למעלה באלוקות,
9 שישנם שלשה פרטאות
10 כלליות (פמבאר ענינם בכמה
11 מקומות²¹). ובהתאם לכך
12 במקביל לצמצומים של שלוש
13 הפרטאות הם גם שלש הדרגות
14 שבשם "אלקים" המעלים,
15 והינו, שלוש ההעלמות והצמצומים
16 האמורים ההעלים על בחינת
17 הפתר, ההעלים על בחינת
18 החכמה, וההעלים על בחינת
19 המדות. ובכל מדרגות אלו צריך להיות "בראשית ברא
20 צריך להיות "בראשית ברא
21 אלקים", לגלות את הפונה
22 שבשם "אלקים" שאמנם נראה
23 לכאורה כהעלם שנועד להעלים
24 ולהסתיר על האור האלוקי, אבל יש
25 לגלות את הכוונה הפנימית ואת
26 המטרה שבהעלם (שהיא שבסופו של
27 דבר יהיה גילוי).
28 וענין זה של גילוי הכוונה והמטרה
29 של ההעלם, היינו לגלות אלוקות
30 בעולם שבו האלוקות מוסתרת,
31 נעשה על-ידי כללות
32 העבודה בקיום התורה-
33 ומצות כי לימוד התורה וקיום
34 המצוות בתוך המציאות הגשמית מסיר
35 את ההעלם ומגלה אלוקות, ובתורה
36 ומצוות עצמם בפרט הרי זה במיוחד
37 על-ידי עבודת הקרבנות, שזהו
38 כללות ענין העבודה של האדם
39 בעולם, כי הקרבנות הם העלאה של
40 המציאות הגשמית להתקרב לאלוקות המעוררת המשכת וגילוי אלוקות
41 בעולם, וכן ענין התפלה שפנגד קרבנות²² שאף היא פועלת חיבור

והתקרבות של האדם לאלוקות בדוגמת הקרבנות, שעל זה על עבודת
התפילה נאמר²³ בתורה (בסיפור החלום של יעקב אבינו) "סלם מצב
ארצה וראשו מגיע השמימה", ומבואר שזהו תוכן ענין התפילה,
לחבר 'ארץ', המציאות הארצית של העולם, ו'שמים', המציאות הרוחנית
האלוקית, והינו, שגם אפילו
בבחינת "ארצה" ('ארץ')
בתוספת ה', שהיא למטה
מ'ארץ' סתם כי בתוספת האות ה'
יש תוספת דגש על ענין הארציות, עד
לדרגה הכי תחתונה (בארציות)
ממשיכים ומגלים את בחינת
"השמימה" ('שמים')
בתוספת ה', למעלה וזו דרגה
נעלית יותר מ'שמים' סתם, עד
לדרגה הכי עליונה²⁴ ברוחניות
אלוקית), שעל-ידי זה שנגלית
אלקות בעולם אפילו בדרגה הכי
נחותה של 'ארץ', מגיעים לדרגה
נעלית יותר מקמו הדרגה שבה
היו לפני הירידה של הנשמה
משרשה ומקורה למעלה באלוקות
למטה, שזהו שם"הירידה של
הנשמה להתלבש בגוף גשמי בעולם
הזה היא לצורך עליה" כי אם
העלייה היא לאותו מקום שבו הייתה
הנשמה קודם היירדה, הרי היירדה לא
כדאית, אלא וודאי שהעלייה היא
לדרגה גבוהה יותר מוז שקודם
היירדה.
ג) ויש להוסיף בזה, שהפרוש בגלוי הפונה
שבשם "אלקים", שכאמור זהו
הפירוש הפנימי בבראשית ברא
אלוקים הוא לא רק ששם
"אלקים" לא יעלים על
האלוקות שבפענין ההתהוות
ותמורת ההעלם יהיה גילוי אלוקות
בבריא, אלא בענין גילוי הכוונה
שבשם אלוקים נכלל גם גלוי
ההעלים להביא לידי כך שיתגלה מה שנעלם ונסתר שבשם "אלקים"
גופא עצמו (ולא רק בהתהוות, בבריא), הינו, הדרגה הכי נעלית

(21) ראה אוה"ת ויקהל ע' בקב. המשך תער"ב ח"ב ע' תתעה ואילך. ע' תתקסג ואילך. (22) ראה ברכות כו, א"ב. (23) ויצא כח, יב. זהר ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א). (24) ראה ד"ה זה היום דש"פ נצבים תרצ"ד פ"ב (ספר המאמרים קונטרסים ח"ב שיט, א).

ביאור בדרך אפסר

ביאור בדרך אפסר

1 העשייה של שמים וארץ, והפעולה מלמעלה באופן כללי, איננה עושה מיש' 43
 ומציאות 'איך' פמאמר³⁰ הגמרא "מן שמאיא³¹ מיהב יחבי, 44
 משקל לא שקלי", מן השמים לתת – נותנים, לקחת – לא לוקחים, 45
 כסיפור הגמרא שרבי חנינא בן דוסא היה מאוד עני. אמרה לו אשתו: עד מתי 46
 נצטער כל כך? אמר לה: מה נעשה? 47
 אמרה: תבקש רחמים שיתנו לך משהו. 48
 ביקש רחמים, יצתה כמין פיסת יד 49
 ונתנו לו רגל אחת של שולחן מזהב. 50
 ראה בחלום צדיקים שאוכלים על 51
 שולחן זהב של שלוש רגליים והוא על 52
 שולחן של שתי רגליים. אמר לה: נוח 53
 לך שכולם אוכלים על שולחן שלם 54
 ואנחנו אוכלים על שולחן חסר? אמרה 55
 לו: ומה נעשה, בקש רחמים שיקחוהו 56
 ממך. ביקש רחמים ולקחו. ועל כך 57
 אמרו בגמרא: גדול היה נס אחרון יותר 58
 מן הראשון, כי מלמעלה רק נותנים 59
 ולא לוקחים. מה-שאין-כן 60
 "מעשי צדיקים" הוא 61
 לעשות און לא דבר מיש מציאות 62
 קיימת, כלומר, לבטל את המציאות 63
 הגשמית אל האלוקות וכפתגם 64
 רבנו הזקן הירדוע³² שפני 65
 ישאל עושים מגשמיית 66
 רוחניות כו' (וכמוכא ב'היום יום': 67
 גשמיות של יהודי היא רוחניות, 68
 הקדושי-ברוך-הוא נותן לנו גשמיות, 69
 שנעשה מכך רוחניות). 70
 ומזה מהאמור לעיל על עבודתם של 71
 בני ישראל לבטל את המציאות 72
 הגשמית ('יש') לאלוקות ('איך') מוכן 73
 גם בנוגע לשם "אלקים" 74
 שעל-ידו היא התהוות 75
 הבריאה, ככל הפירושים בזה 76
 האמורים לעיל, לגבי הדרגות השונות 77
 ששם אלוקים מעלים והאופנים השונים של ההעלם, שהתכלית הכוונה 78
 והמטרה בכל זה היא לגלות את הדרגה הנעלית יותר שנמצאת 79
 בו בהעלם שגם היא לא תהיה נעלמת אלא תתגלה ותאיר בעולם, וכפי 80
 שיבואר עוד להלן. 81
 (ד) ויוכן בהקדים המבאר במאמר שמחת- 82
 תר³³ (לפני מאה שנה, כלומר, מאה שנה לפני אמירת מאמר זה על 83
 ידי הרבי בימים הסמוכים לשמחת תורה תש"ל), בענין הנסכים של 84

1 באלוקות שנמצאת בשם "אלקים" בהעלם שגם היא תתגלה
 2 ותאיר, כפי שממשיך ומבאר.
 3 והענין בזה, דהנה גם גלוי האלקות שבהתהוות הבריאה
 4 עצמה שכעת בחינה זו באלוקות נעלמת ונסתרת בתוך שם אלוקים הוא
 5 ענין נעלה כו', וזהו מה
 6 שמבאר הרבי הרי"צ פמאמר
 7 הנזכר משנת תש"ה, דאפשרות
 8 גלוי הפונה שבשם "אלקים"
 9 היא על-ידי ההתבוננות
 10 בשמים ובארץ כו', מתוך
 11 התבוננות בגדולת ה' כפי שהיא
 12 משתקפת מתוך הבריאה ועל זה על
 13 הכרה בגדולת ה' על ידי התבוננות
 14 בבריאה נאמר²⁵ בתהילים "מה
 15 רבו מעשיך ה'", וכפי
 16 שמבאר הרמב"ם בהלכות
 17 יסודי התורה פרק שני²⁶,
 18 שהדרך לבא לאהבת ה'
 19 ויראתו (שהם היסוד והשרש
 20 של רמ"ח מצות-עשה
 21 וקס"ה מצות לא-תעשה²⁷
 22 כמבואר בחסידות שאהבת ה' היא
 23 היסוד לקיום מצות-עשה, כי האוהב
 24 רוצה להתקרב אל האהוב, ובקיום
 25 מצות-עשה מתחברים לאלוקות.
 26 והיראה היא שורש לאי עבירה על
 27 מצות-עשה, כי הירא את מפתח לעבור
 28 על (ציווי) היא על-ידי
 29 ההתבוננות במעשיו וברואיו
 30 כו' וגם הרמב"ם מדבר על אהבת ה'
 31 ויראת ה' שהאדם מגיע אליהם מתוך
 32 התבוננות בבריאה, 'מה רבו מעשיך'
 33 ה'. אמנם, תכלית הפונה היא
 34 לא להסתפק בכך שהתבוננות במציאות
 35 של העולם שנראית כמציאות גדולה
 36 וחשובה (מה רבו מעשיך ה', ומה גדלו מעשיך ה') תעורר אהבת ה' ויראת
 37 ה' אלא לפעל בטול ה' מציאות העולם לאין האלוקי שמהווה
 38 ומחייה אותו, וכירדוע²⁸ בתורת החסידות בבאור מאמר רבוחינו
 39 ז"ל²⁹ בגמרא "גדולים מעשי צדיקים עבודת ה' של בני ישראל
 40 בעולם יותר ממעשה בריאת שמים וארץ", וטעם הדבר על פי
 41 הפנימיות הוא ש"מעשה שמים וארץ" הוא יש יצירת מציאות
 42 מאין מלא דבר, היינו יצירת גשמיות מרוחניות אכל לא אין מיש,

(25) תהלים קד, כד. (26) הלכה ב. (27) תניא פ"ד. וראה גם "פירוש" לרמב"ם ה' יסוה"ת שם (רפ"ב). (28) אוה"ת בא ע' רנו. ד"ה גדולים מעשה צדיקים תרפ"ה פ"ז (ספר המאמרים תרפ"ה ע' קנא ואילך). (29) כתובות ה, א. (30) תענית כה, א. (31) כ"ה בב"ח לתענית שם. (32) ראה "היום יום" כז טבת. אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ חיי"א ע' לד. (33) ד"ה ביום השמיני

ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תש"ל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הקרבנות שהיו מנסכים את היין על גבי המזבח, דתחלה צריך
 2 להבין ענין התוכן הפנימי של היין. דהנה קתיב³⁴ בספר שופטים
 3 "תירושי (יין) המשמח אלקים ואנשים", וצריך להבין
 4 מפני מה היין משמח כו' מה ענינו המיוחד של היין שבגללו הוא
 5 גורם שמחה?
 6 ומבאר, דהנה אנו רואים שהיין מתחילת ברייתו הוא פנוס
 7 בענבים, ואינו נפר על הענבים
 8 אם יש יין בענבים אם לאו
 9 (ואינו כמו שמן, שרואים על
 10 הותים שהזיתים אגורים מן
 11 השמן ויש בהם בזיתים
 12 שמנונית, מה שאין כן היין
 13 הוא מבלע בכשר הענבים,
 14 ואינו נפר כלל בענבים מבחוץ
 15 אם יש בהם יין אם לאו),
 16 וקשדורכים אותו וסוחטים את
 17 היין מן הענבים, הרי הוא
 18 יוצא מההעלם אל הגלוי,
 19 ולכן פעלתו של היין היא גם-
 20 כן "לשמח אלקים ואנשים",
 21 היינו להוציא ולגלות מההעלם
 22 אל הגלוי, פי ענין השמחה
 23 היא שיוצא האדם מההעלם
 24 אל הגלוי, פי השמחה גורמת
 25 גלוי של נפש האדם (וקפי
 26 שרואים שבעת השמחה כאשר
 27 האדם שמח מתגלים ופורצים
 28 החוצה כמה עננים שהיו אצל
 29 האדם עד אז, לפני שהתמלא שמחה
 30 בסוד, בהעלם והסתר וכשכנס
 31 היין יצא סוד), וכיון שפעשה
 32 תהליך העשייה של היין הוא
 33 באופן של יציאה מההעלם של
 34 היין בתוך הענבים אל הגלוי, לכן
 35 פעלתו לגרם שמחה לאדם
 36 השותה את היין, שהיא השמחה
 37 במהותה גם-כן יציאה
 38 מההעלם אל הגלוי, כאמור
 39 לעיל.
 40 וממשיך לבאר, שפ"ש שייך
 41 "משמח אנשים" וגורם להם
 42 גלגול מתוכם דברים שקודם לכן היו

נעלמים, כן יוכן בענין יין "המשמח אלקים" שגם ענין השמחה
 שהיין גורם למעלה, כביכול, היינו גילוי של ענינים שלא היין הם סתרים
 ונעלמים. דהנה, יש שני שמות קדושים של הקדוש-ברוך-הוא, שם
 אחד הוא הנוי' ושם שני הוא ואלקים, ששם "אלקים" שהוא מידת
 הגבורה והצמצום מעלים ומסתיר
 על אור ה' וקדשתו שלא יהיו
 בגלוי, אמן גם בשם
 "אלקים" עצמו, כיון שגם הוא
 שם קדוש, יש בחינת שם הנוי'
 שמאיר בו, ושם הוי' קיים גם בשם
 אלוקים אלא שהוא בהעלם,
 ועל-ידי היין יוצא מההעלם
 והתגלה סוד³⁵, מה שהיה נעלם,
 בחינת סוד הנוי', והינו,
 שהיין ממשיך וגורם שיהיה
 גלוי בחינת שם הנוי' שהיה
 תחלה קודם לכן, ללא היין בסוד
 ובהעלם בשם "אלקים" וכפי
 שיוסבר להלן.
 והענין בזה, דהנה קתיב³⁶
 בתהלים "כי שמש ומגן הנוי'
 אלקים", לפי פשוטו הכתוב אומר
 שהקדוש-ברוך-הוא הוא המספק לנו
 אור וחום והגנה והינו, לפי פנימיות
 הפירוש הוא ששם הנוי' הוא
 הסוד הרבר הנעלם שמכסה
 ומסתר בשם "אלקים", כמו
 שהשמש מכסה בנרתק ומגן'
 הממעט את אור השמש וכן שם
 אלוקים ששם הוי' מלובש בו ומכוסה
 בו, מעלים ומכסה על אורו של שם
 הוי'.
 וכמו בענין ההתהוות של
 העולמות והמציאות הגשמית,
 שפופעל ובגלוי הרי זה
 ההתהוות על-ידי שם "אלקים"
 (בראשית ברא אלוקים), שלכן
 הנהגת התהוות העולם (גם
 אפילו כפי ש"על מלואו
 נברא"³⁷ כדבר מושלם, ואין
 31 מכסה בנרתק. וכמו בענין ההתהוות, שפופעל ובגלוי הרי זה על-ידי שם
 32 "אלקים", שלכן הנהגת העולם (גם כפי ש"על מלואו נברא"³⁷) היא על-פי

עצרת תר"ל (ספר המאמרים תרכ"ט ס"ע שפג ואילך). (34 ספר שופטים ט, יג. 35) עירובין סה, א. (36) תהלים פד, יב.
 וראה שער היחוד והאמונה פ"ד ואילך. יהל אור עה"פ. (37) ראה ב"ר פי"ד, ז. וראה שם פי"ב, ו. פי"ג, ג (וביפ"ת שם).

ביאור בדרך אפסר

ביאור בדרך אפסר

42 שלא יהיה בעולם אלא יתגלה וכן תהיה ידיעה והשגה באלוקות שלמעלה
43 מהעולם, שְׁזָהוּ עֲנִין הַיִּין שׁ"מִשְׁמַח אֱלֹקִים", הַיִּנוּ, שְׁמִגְלָה
44 מַה שְׁנִמְצָא בְּהַעֲלֵם בְּשֵׁם "אֱלֹקִים" ברומה לפועלת היין באדם
45 שגורמת לגילוי דברים נעלמים בנפש, כמבואר לעיל.

46 ה) אָמַנְם פְּדִי שִׁיְהִיָּה גְלוֹי
47 הַהַעֲלֵם שְׁבִשְׁם "אֱלֹקִים",
48 "יִין הַמְּשַׁמַּח אֱלֹקִים", ויתגלה
49 ויהיה ניכר בעולם לא רק שם אלוקים,
50 עניין ההעלם וההסתר על האלוקות,
51 אלא תהיה הכרה בשם הוי' ויהיה גילוי
52 אלוקות, הַרִי זֶה עַל-יְדֵי "יִין
53 הַמְּשַׁמַּח אֲנָשִׁים", הַיִּנוּ,
54 שְׁהָאֲדָם מְגַלָּה מַה שְׁנִמְצָא
55 בּוֹ בְּהַעֲלֵם ובאמצעות גילוי
56 הכוחות הנעלמים שבו, מסוגל האדם
57 להביא לידי גילוי את האלוקות
58 הנעלמת בכריאה, שם הוי'.

59 וְהַעֲנִין הוּא, דְּהִנֵּה פֶלַי אִישׁ
60 מִיִּשְׂרָאֵל ללא הבדל מהו מעמדו
61 ומצבו הרוחני יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי
62 נַפְשׁוֹת⁴³, נַפְשׁ אַחַת הִיא
63 הַנַּפְשׁ הַבְּהִמִית, הנפש שממנה
64 הוא חיות הגוף וממנה באות התכונות
65 שבהם האדם דומה לבהמה "וְנַפְשׁ
66 הַשְּׁנִיית בְּיִשְׂרָאֵל הַנִּשְׁמָה האלוקית
67 [ש]היא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמֶּעַל
68 מִמֶּשׁ"⁴⁴. וְהַסְּדֵר בָּזֶה, בכניסת
69 שתי הנפשות בגופו של היהודי
70 שְׁהַנַּפְשׁ הַבְּהִמִית אֶקְדָּמִיהָ
71 טְעֻנִיתִיהָ⁴⁵ מקדימה את טענתה
72 (אֲפִילוּ לְאַחֲרֵי בִרְ-מִצְוָה שאו
73 הוא גמר ועיקר כניסת הנפש האלוקית
74 לאחר שתחילת העניין היא בברית
75 מילה, וְכָל-שֶׁפֶן לִפְנֵי בִרְ-מִצְוָה
76 שאו בוודאי הנפש הבהמית קודמת
77 ופועלת באדם לפני שהנפש האלוקית
78 פועלת בו), וּמַעֲלִימָה הנפש
79 הבהמית עַל הַנַּפְשׁ הָאֱלֹקִית

80 (שְׁנִקְרָאת "יֶלֶד"⁴⁶), וְאַחֲרֵי-כֵן
81 לפעול ולטעון את טענותיה ובכך היא מעלימה ומסתירה על הנפש האלוקית,
82 יֵשׁ צֶרֶף לְבָא וְלִטְעֵן כּוֹ" טענות הפוכות, את הטענות של הנפש

83 אֶת שְׁלֹם פְּרַעַה⁴², כי פרעה מסוגל להכיר רק בשם אלוקים. וּבָזֶה
84 צֶרֶף לְהִיּוֹת עֲנִין הַעֲבוּדָה שבני ישראל עובדים את ה' בעולם,
85 לְגַלּוֹת אֶת סוּד שֵׁם הַרִי שִׁשְׁנוּ בְּהַעֲלֵם בְּשֵׁם "אֱלֹקִים"

1 הרברים אמורים בתור חיסרון בעולם) הִיא עַל-פִּי הַטֹּבַע (שְׁזָהוּ
2 הסיבה הפנימית לכך ש"אֱלֹקִים כפי שנכתב בה' בְּגִמְטְרִיָּא 86 כמו
3 הגימטריא של הַטֹּבַע"³⁸), אָבֵל בְּפִנְיֵמִיּוֹת ולאמיתו של דבר הַרִי
4 זֶה הַהֲתוּוֹת עַל-יְדֵי שֵׁם הַרִי (וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁהַהֲתוּוֹת
5 כְּפִי שֶׁהִיא מִשֵּׁם הַרִי הִיא
6 בְּדֶרֶךְ מִמִּילָא, דבר שמרגיש עוד
7 יותר את השייכות של ההתהוות לשם
8 הוי' כְּמוֹ שְׁפָתוֹב³⁹ בתהילים "כִּי
9 הוּא צִוָּה וּנְבָרָאוּ"), אֶלָּא
10 שְׁזָהוּ הַעֲבוּדָה שלאמיתו של דבר
11 הַהֲתוּוֹת הִיא מִשֵּׁם הַרִי בְּהַעֲלֵם
12 וְאִינוּ בָּא בְּמַרְגֵּשׁ ואין הנבראים
13 חשים ומרגישים בכך, אֲפִילוּ לֹא
14 בְּדֶרֶךְ יְדִיעַת הַמְּצִיאוֹת לא רק
15 שאין הנבראים משיגים את מהות
16 הבורא, אֲפִילוּ הַעֲבוּדָה שבאמת
17 הַהֲתוּוֹת הִיא מִצַּד שֵׁם הַרִי, איננה
18 ידיעה להם ואין להם הכרה בכך.

19 וְהַגֵּם שִׁיכּוּלִים לְבָא לָזֶה
20 לְיַדִיעַת הַמְּצִיאוֹת הוּו עַל-יְדֵי
21 הַתְּבוּנָנוֹת (וכאמור לעיל שניתן
22 להגיע להכרה בגדולת הבורא ולידי
23 אהבת ה' ויראת ה' גם מתוך התבוננות
24 בכריאה עצמה), הַרִי בְּשִׁבִיל זֶה
25 יֵשׁ צֶרֶף בְּהַתְּבוּנָנוֹת דְּוָקָא אבל
26 ללא התבוננות (שהיא בעמקות
27 ובאריכות), אִין הַדְּבַר נִיכַר, פִּינּוּן
28 שְׁבִגְלוֹי יִשְׁנוּ רַק שֵׁם
29 "אֱלֹקִים" שהוא הצמצום וההעלם,
30 הַיִּפְךְ הַגִּילּוּי. וְלִכֵּן אָמַר פְּרַעַה⁴⁰
31 כאשר משה רבינו מסר לו את דבר ה'
32 להוציא את בני ישראל ממצרים "לֹא
33 יְדַעְתִּי אֶת הַרִי", הַיִּנוּ⁴¹,
34 שְׁאִינוּ מִפִּיר וְיֹדַע אֶת
35 מְצִיאוֹת שֵׁם הַרִי, את עניינו של
36 הקדוש-ברוך-הוא כאין-סוף שלמעלה
37 ממצויאות העולם כִּי-אִם כמו שכתוב
38 יוֹסֵף אָמַר לַפְרַעַה "אֱלֹקִים יַעֲנֶה

39 אֶת שְׁלֹם פְּרַעַה⁴², כי פרעה מסוגל להכיר רק בשם אלוקים. וּבָזֶה
40 צֶרֶף לְהִיּוֹת עֲנִין הַעֲבוּדָה שבני ישראל עובדים את ה' בעולם,
41 לְגַלּוֹת אֶת סוּד שֵׁם הַרִי שִׁשְׁנוּ בְּהַעֲלֵם בְּשֵׁם "אֱלֹקִים"

17 ה) אָמַנְם פְּדִי שִׁיְהִיָּה גְלוֹי הַהַעֲלֵם שְׁבִשְׁם
18 "אֱלֹקִים", "יִין הַמְּשַׁמַּח אֱלֹקִים",
19 הַרִי זֶה עַל-יְדֵי "יִין הַמְּשַׁמַּח אֲנָשִׁים", הַיִּנוּ,
20 שְׁהָאֲדָם מְגַלָּה מַה שְׁנִמְצָא בּוֹ בְּהַעֲלֵם. וְהַעֲנִין
21 הוּא, דְּהִנֵּה פֶלַי אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי
22 נַפְשׁוֹת⁴³, נַפְשׁ אַחַת הִיא הַנַּפְשׁ הַבְּהִמִית, "וְנַפְשׁ
23 הַשְּׁנִיית בְּיִשְׂרָאֵל [ש]היא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמֶּעַל
24 מִמֶּשׁ"⁴⁴. וְהַסְּדֵר בָּזֶה, שְׁהַנַּפְשׁ הַבְּהִמִית אֶקְדָּמִיהָ
25 טְעֻנִיתִיהָ⁴⁵ (אֲפִילוּ לְאַחֲרֵי בִרְ-מִצְוָה, וְכָל-שֶׁפֶן
26 לִפְנֵי בִרְ-מִצְוָה), וּמַעֲלִימָה עַל הַנַּפְשׁ הָאֱלֹקִית
27 (שְׁנִקְרָאת "יֶלֶד"⁴⁶), וְאַחֲרֵי-כֵן יֵשׁ צֶרֶף לְבָא

39 אֶת שְׁלֹם פְּרַעַה⁴², כי פרעה מסוגל להכיר רק בשם אלוקים. וּבָזֶה
40 צֶרֶף לְהִיּוֹת עֲנִין הַעֲבוּדָה שבני ישראל עובדים את ה' בעולם,
41 לְגַלּוֹת אֶת סוּד שֵׁם הַרִי שִׁשְׁנוּ בְּהַעֲלֵם בְּשֵׁם "אֱלֹקִים"

38) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א. תניא שעהיוה"א רפ"ו. לקו"ת פ' ראה כב, סע"ב ואילך. 39) תהלים קמח, ה. וראה לקו"ת שם כו, סע"ב ואילך. 40) שמות ה, ב. 41) ראה לקו"ת אמור לה, ג. ספר המאמרים תרצ"ב ע' קנז. וש"נ. 42) מקץ מא, טז. 43) תניא פ"א (ה, ב). 44) שם רפ"ב. 45) ראה זהר ח"א קעט, סע"א ואילך. וראה ספר המאמרים עת"ר ס"ע פז ואילך. 46) קהלת ד, יג ובפירש"י. שם,

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 האלוקות, ולגלות את הנפש האלקית שנמצאת בהעלם בנפש
2 הבהמית כי זו דרך הפעולה שהנפש האלוקית צריכה להתלבש בתוך הנפש
3 הבהמית (כדי לפעול ולהשפיע על הגוף הגשמי).
4 ובפרטיות יותר, הנה בנפש האלקית גופא יש מדרגת
5 הנשמה כפי שהיא למעלה,
6 קודם שירדה משורשה ומקורה למעלה
7 באלוקות להתלבש בגוף גשמי בעולם
8 הזה ואחרי-כן יורדת למטה
9 בהשתלשלות המדרגות כו'
10 בתהליך של ירידה מדרגה לדרגה עד
11 שמתלבשת בגוף (כמבאר
12 ב'אגרת התשובה'⁴⁷), ומה
13 שבא מהנשמה האלוקית
14 בהתגלות בגוף הרי זה רק
15 מדרגת הנשמה כפי שבאה
16 בהשתלשלות כו' ואילו החלקים
17 הנעלים יותר של הנשמה לא יורדים
18 להתלבש בגוף בגלוי, ועבודת
19 האדם היא לפעל שגם
20 פנימיות הנשמה ושרש
21 הנשמה יהיה בגלוי ותהיה להם
22 פעולה והשפעה ושליטה בגוף.
23 וענין זה של גילוי הנשמה שלמעלה
24 בגוף שמצד-עצמו הוא מעלים על
25 הנשמה נעשה על-ידי-זה
26 שעבודת האדם היא באפן
27 של יציאה מהגבלות השכל
28 כו' והתעלות למצב שעבודת ה' היא
29 על-שכילות, מעבר למגבלות ההבנה,
30 והיגו, שנוסף על העבודה
31 ד'בכל לבך ובכל
32 נפשך"⁴⁸, כנאמר בתורה בפרשת
33 שמע שאהבת ה' צריכה להיות בכל
34 חלקי הלב ובכל הנפש, שזו אמנם
35 עבודה נעלית אבל היא מוגבלת לפי
36 יכולות השכל והרגש של האדם אלא
37 הררישה היא מעבר לזה, צריכה
38 להיות גם כהמשך הכתוב
39 העבודה ד'בכל מאדך"⁴⁸,
40 והלשון 'מאוד' משמעו למעלה
41 מהגבלה מעל ומעבר למידה
42 המתחייבת מהשכל והרגש של האדם
43 המוגבל.
44 וזהו ענין "זין המשמח אנשים", דהיגו, גלוי הסוד החלק אלא מההדש הזה לכם⁵⁰, כי זו המצווה הראשונה שבה נצטוו בני

1 ולטען כו' ולגלות את הנפש האלקית שנמצאת
2 בהעלם בנפש הבהמית. ובפרטיות יותר, הנה
3 בנפש האלקית גופא יש מדרגת הנשמה כפי
4 שהיא למעלה, ואחרי-כן יורדת למטה
5 בהשתלשלות המדרגות כו' עד שמתלבשת
6 בגוף (כמבאר ב'אגרת התשובה'⁴⁷), ומה שבא
7 בהתגלות בגוף הרי זה רק מדרגת הנשמה כפי
8 שבאה בהשתלשלות כו', ועבודת האדם היא
9 לפעל שגם פנימיות הנשמה ושרש הנשמה
10 יהיה בגלוי בגוף. וענין זה נעשה על-ידי-זה
11 שעבודת האדם היא באפן של יציאה מהגבלות
12 השכל כו', והיגו, שנוסף על העבודה ד'בכל
13 לבך ובכל נפשך"⁴⁸, צריכה להיות גם העבודה
14 ד'בכל מאדך"⁴⁸, למעלה מהגבלה. וזהו ענין
15 "זין המשמח אנשים", דהיגו, גלוי הסוד
16 שבנשמה, שעל-ידי-זה נעשה עלוי בנשמה,
17 שמגיע לדרגה נעלית יותר מכמו שהיתה לפני
18 הירידה למטה. ועל-ידי "זין המשמח אנשים",
19 שהוא ענין גלוי פנימיות הנשמה, פועלים גם
20 את גלוי "זין המשמח אלקים", גלוי ההעלם
21 שבשם "אלקים", שזהו ההעלם דספירת
22 המלכות, החל מענין הצמצום (שרש ההעלם)
23 שהיה ב'מלכות דאין-סוף' (כפי ששייך שם ענין
24 המלכות)⁴⁹, ובאפן שגלוי ההעלם שבשם
25 "אלקים" נעשה בכל פירטי המדרגות שבו,
26 בבחינת הפתר, בבחינת החקמה, ובבחינת זעיר-
27 אנפין (כנ"ל סעיף ב), ועד שנמשך גם בעולם,
28 שמהחמירות עושים גשמיות, ומהגשמיות
29 עושים רוחניות, ומהרוחניות עושים כלי
30 לאלקות.

1 וזהו "בראשית ברא אלקים", ופרש רש"י:
2 רבי יצחק, לכאורה לא היה
3 צריך להתחיל את התורה
4 אלא מההדש הזה לכם⁵⁰, כי זו המצווה הראשונה שבה נצטוו בני

טו. קה"ר עה"פ. (47 פ"ה. 48) ואתחנן ו, ה. (49) ראה ספר המאמרים תרנ"ט ע' קצו. תרס"ד ע' לג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ז) וְזָהוּ גַם מֵה שִׁפְתוֹב בַּפְּסוּק הַפּוּתַח אֶת הַמֵּאמַר "וְנִפְקְדָתְךָ, פִּי
 2 יִפְקֵד מוֹשְׁבֶךָ", שֶׁזָּהוּ הַגְּלוּי ("וְנִפְקְדָתְךָ" מַלְשׁוֹן זִכְרוֹן)
 3 שֶׁנַּעֲשֶׂה לְאַחֲרֵי וְעַל-יְדֵי הַהֶעְלָם ("יִפְקֵד מוֹשְׁבֶךָ" מַלְשׁוֹן
 4 חִסְרוֹן) וְכִפִּי שְׁהוֹסֵבֵר לְעִיל בְּהַרְחֵק זֶה לְמַעֲשֵׂה הַכּוּוֹנָה וְהַתְּכַלִּית שֶׁל בְּרִיאַת
 5 הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא תַחֲלִילָה עַל יְדֵי הָעֵלָם
 6 שֶׁמִּצַּד שֵׁם אֱלֹקִים, כְּדֵי שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 7 בְּעִבּוּרָתָם יִסִּירוּ אֶת הַהֶעְלָם וְיִבְיִאוּ
 8 לְגִילּוֹי הָאֱלֹקוֹת שֶׁמִּצַּד שֵׁם הָרוּי.
 9 וְהַעֲנִין בְּזָה, דְּהִנֵּה יָדוּעַ
 10 שֶׁקְּלָלוֹת הַתּוֹכֵן הַכְּלָלִי שֶׁל עֲבוֹדַת
 11 הָאֱדָם וְלִשְׁם כֵּךְ יִרְדֵּה הַנִּשְׁמָה לְגוֹף
 12 גִּשְׁמִי בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְהַשְׁלִים
 13 וְלִמְלֵא אֶת פְּנוֹת וְתַכְלִית הַבְּרִיאָה
 14 שֶׁ"נִּתְאַוָּה הַקֶּבֶ"ה לְהִיּוֹת לוֹ
 15 ?תִּבְרָךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים"⁵²,
 16 הֵינּוּ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הַתַּחְתּוֹן יִהְיֶה מְקוֹם
 17 רְאוּי לְגִילּוֹי אֱלֹקוֹת. וְחַמְכִּינוּ ז"ל
 18 שְׁאִמְרוּ זֹאת בְּמִדְרַשׁ דִּיקוּ וְאִמְרוּ עַל
 19 כֵּךְ אֶת הַלְשׁוֹן "דִּירָה" דִּיקָא,
 20 דְּוִקָא, כִּי מִיּוֹחַד בְּדִירָה הוּא שְׂבִיבָה
 21 נִמְצָא הַדָּר בָּהּ בְּכָל עֲנִינְיוֹ,
 22 וְעַד לְעֲצָמוֹתָיו וְיִמְהוּתוֹ, כִּי זֶה
 23 מְקוֹמוֹ וְשֵׁם הוּא 'מְרִגִּישׁ בַּיִת' וְחַשׁ
 24 בְּנוֹת, בְּשׁוּנֵה מִמְצַב שֶׁבּוֹ הוּא נִמְצָא
 25 בְּמְקוֹם אַחֵר שְׁאִינְנוּ חֵבֵית וְהִדְרִיה שֶׁלּוֹ
 26 וְכֵן הוּא גַם בְּ"דִירָה לוֹ
 27 יִתְבְּרָךְ", שֶׁהִדְרִיה שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה
 28 הַתַּחְתּוֹן מִהוּוֶה לְאֱלֹקוֹת הִיא
 29 לְמַהוּתוֹ וְעֲצָמוֹתוֹ יִתְבְּרָךְ⁵³
 30 לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ וְלֹא רַק
 31 לְהֵאֲרָה מְסוּיִימַת מִמֶּנּוּ.
 32 וְאֶף-עַל-פִּי שְׁנִאָמְרָ⁵⁴ בַּסֵּפֶר
 33 מַלְכִים, בְּדַבְּרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בַּעַת
 34 חֲנוּכַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרֵאשׁוֹן "הָאֱמָנָם יִשָּׁב אֱלֹקִים עַל הָאָרֶץ, הִנֵּה
 35 הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָפוּךָ, אֵף כִּי הַבַּיִת הַזֶּה",
 36 הֵינּוּ שֶׁלְכַאוּרָה שׁוּם מְקוֹם גִּשְׁמִי, אִפִּילוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא יִכּוֹל לְהַכִּיל אֶת
 37 הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה וְלִהְיוֹת הַמְקוֹם שֶׁהַקֹּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ יִשָּׁב שֵׁם,
 38 וְאִפִּילוֹ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם לֹא יִכּוֹלִים לְהַכִּיל זֹאת, וְאִם כֵּן מֵה הַכּוּוֹנָה
 39 שֶׁהַקֹּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵתְאוּוֹה, כְּבִיכּוֹל שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הַתַּחְתּוֹן יִהְיֶה לוֹ 'דִּירָה',
 40 עַל כֵּךְ בֹּא הַמְעַנֶּה, הָרִי מְפַלֵּ-מְקוֹם לְמִרוֹת הַפֶּלֶא שֶׁבְּדַבְּרֵי וְלִמְרוֹת
 41 שֶׁשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר זֹאת בְּלִשׁוֹן תְּמִיחָה, אוֹמְרִים זֹאת גַּם בְּנִיחוּתָא⁵⁵

1 יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַקֹּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הִיא הַמְצוּוֹה לְקֹדֶשׁ חוֹדְשִׁים וְלִקְבוּעַ אֶת זְמַנִּי
 2 הַחֲגִים בְּהַ נְצַטּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקִרְאָת הִיצִיאָה מִמִּצְרַיִם, וְהִיא אִמּוּרָה בְּפִרְשַׁת
 3 בֹּא בַסֵּפֶר שְׁמוֹת וְיִמָּה טַעַם פֶּתַח אֶת הַתַּחֲלַת הַתּוֹרָה בְּבְרִיאַת
 4 בַּסֵּפֶר בְּרִיאַת הָעוֹלָם?
 5 מְשׁוּם כִּלְשׁוֹן הַכְּתוּב בַּתְּהִלִּים
 6 פֶּחֱ⁵¹ מִעֲשִׂיו הִגִּיד סִפֵּר הַקֹּדֶשׁ-
 7 בְּרוּךְ-הוּא לְעַמּוֹ, עַל מִנַּת לְתַת
 8 לָהֶם נִחְלַת גּוֹיִם", וְכִפִּי שֶׁרִשׁ"
 9 מִמְשִׁיךְ וּמְפָרֵשׁ בַּתְּחִלַּת פִּירוּשׁוֹ עַל
 10 הַתּוֹרָה, שֶׁאִם יֵאֵמְרוּ אוֹמְנוֹת הָעוֹלָם
 11 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל 'לִסְטִים אַתֶּם' שֶׁכִּבְשַׁתֶּם
 12 אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיַּד הָאוֹמּוֹת, בְּנֵי
 13 יִשְׂרָאֵל יַעֲנִי לָהֶם שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
 14 בְּרָא אֶת הָעוֹלָם וְכֹל הָאָרֶץ הִיא שֶׁלּוֹ
 15 וּבְרַצוֹנוֹ נִתְּנָה לְאוֹמּוֹת הָעוֹלָם וּבְרַצוֹנוֹ
 16 נִטְלָה מֵהֶם וְנִתְּנָה לָנוּ, וְהֵינּוּ,
 17 וְהַמְשַׁמְעוֹת שֶׁל הַדְּבָרִים לְפִי הַפְּנִימִיּוֹת
 18 הִיא שֶׁבְּתַחֲלָה בְּשִׁלְבַת הָרֵאשׁוֹן
 19 וְהַתַּחֲלִיתִי בְּעִבּוּרַת ה' צָרִיף לְהִיּוֹת
 20 "נִחְלַת גּוֹיִם", כְּלוּמֹר, בַּתְּחִלָּה
 21 שְׁוֹרֵר הָעֵלָם וְהַסְתֵּר וְגַם בְּעִבּוּרַת
 22 הָאֱדָם גּוֹפּוֹ וְנַפְשׁוֹ הַבְּהִמִּית מְסִתְרִים
 23 עַל הָאֱלֹקוֹת וְלִכְאוּרָה נִמְצָאִים בְּנִחְלַת
 24 גּוֹיִם וְלֹא בְּשִׁלְטָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ
 25 וְהַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית, אֲבָל הַמְטֵרָה
 26 וְהַתְּכַלִּית כִּכְךָ הִיא עַל מִנַּת שֶׁהָאֱדָם
 27 בְּעִבּוּרָתוֹ יִסִּיר אֶת הַהֶעְלָם, פְּדִי
 28 שֶׁהַנֶּפֶשׁ מֵהַתְּכַבֵּשׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ
 29 הַבְּהִמִּית וְהַגּוֹף וְחִלְקוֹ בְּעוֹלָם
 30 וְכֵן אֶת חִלְקָה בְּעוֹלָם שְׁמוּטֵל עֲלָיו
 31 בְּפִרְשׁ לְבַרֵּר וְלִזְכֹּךְ, וְעַד לְ"נִחְלַת
 32 גּוֹיִם" כְּפִשְׁוּטָה אֶת חִלְקִים
 33 בְּעוֹלָם שְׁנַתּוּנִים בְּשִׁלְטַת אוֹמּוֹת
 34 הָעוֹלָם וְגַם אוֹתָם צָרִיךְ לְכַבּוֹשׁ לְצַד הַקֹּדֶשׁ וְלִבְרֵר וְלִזְכֹּךְ אוֹתָם וְלַהֲלַחֲתָם
 35 לְקֹדֶשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלִּים בְּכָל הָעוֹלָם אֶת הַהֶעְלָם שֶׁבְּשֵׁם
 36 "אֱלֹקִים" שֶׁלֹּא יוֹסִיף לְהַעֲלִים וְלַהֲסִתֵּר, וְהֵינּוּ, שֶׁנַּעֲשֶׂה גְלוּי שֵׁם
 37 הָרוּי בְּעוֹלָם, וְאַחֲרֵי הַגִּילּוּי אוֹי בְּמְקוֹם שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִּית תְּקַדֵּם אֶת
 38 טַעֲנוּתָהּ לְטַעֲנוֹת הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית, יִהְיֶה מִצַּב הַפּוֹךְ כִּי יִתְגַּלֵּה הִיתְרוֹן שֶׁל שֵׁם
 39 הָרוּי עַל שֵׁם אֱלֹקִים וְיִתְגַּלֵּה שֶׁהוּא שֵׁם הָרוּי לְפָנָי שֵׁם "אֱלֹקִים",
 40 כְּמוֹ שִׁפְתוֹב¹⁸ "בְּיּוֹם עֲשׂוֹת הָרוּי אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם" וְהִרִי
 41 בַּפְּסוּק זֶה שֵׁם הָרוּי קֹדֶם לְשֵׁם אֱלֹקִים.

(50) בא יב, ב. (51) תהלים קיא, ו. (52) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
 (53) ראה מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות - אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצו.
 המשך תרס"ו ע' ה. ובכ"מ. (54) מלכים"א ח, כז. דברי הימים"א ו, יח. (55) ראה ספר המאמרים תרמ"ג ע' פז. ע' פט ואילך.
 ד"ה קטנתי, פדה בשלום, רני ושמחי (הא') - שנה זו (תש"ל).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

38 כּמוֹכֵן מִמָּה שֶׁכָּתַב רַבְּנֵי הַזֶּקֶן בְּתַנְיָא⁶⁵, שָׁגַם אֶפְיֵלוּ נְשַׁמַּת
 39 צְדִיק גָּמֹר עֹבֵד הַיְוִי בִּירְאָה וְאַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים והוא קרוב
 40 לאלוקות עד כדי כך שאהבתו לה' היא לא כמו הצמא ומשתוקק לדבר רחוק
 41 שטרם השיג אלא כמי שכבר מצא את מבוקשו ומתענג על קרבת האלוקות,
 42 גם נשמה של צדיק בדרגה כל כך
 43 גבוהה אֵינָה בְּטֵלָה בְּמִצְיָאוֹת
 44 לְגַמְרֵי כּוֹי, רַק הוּא דָּבָר
 45 בְּפִנְיֵי עֲצָמוֹ מִצְיָאוֹת לַעֲצֵמוֹ יֵרָא
 46 ה' וְאוֹהֲבוֹ, והוא יֵשׁ מִצְיָאוֹת מִי
 47 שְׁאוֹהֲבֵי⁶⁶, וְאֵלוֹ אֲמַתִּית עֲנִין
 48 הַבְּטוּל של האדם והעולם לאלוקות
 49 הוּא דְּוָקָא בְּעוֹלָם-הַזֶּה
 50 הַתַּחְתּוֹן, עַל-יְדֵי כְּלָלוֹת
 51 עֲבוּדַת קִיּוֹם הַמְּצוּת ('מִצְוָה')
 52 מְלִשׁוֹן צְוֹתָא וְחִבּוּר⁶⁷
 53 וההתחברות לאלוקות על ידי המצווה
 54 גורמת לאדם ביטול (אלוקות),
 55 כְּמִבְּאָר בְּתַנְיָא⁶⁸ שְׁעֶסֶק
 56 הַתּוֹרָה וּמְצוֹת מִתּוֹךְ הַתְּנַבְרוּת על
 57 הַרְצוּנוֹת הָאִישִׁים וּבִטּוֹל הַיִּישׁוּת
 58 הַעֲצֵמִית הוּא עֲנִין מְסִירַת-נַפְשׁ
 59 מִמֶּשׁ, כְּמוֹ בְּצִאֲתָהּ של הנפש
 60 מִן הַגּוּף בְּמַלְאֵת לָהּ שְׁבָעִים
 61 שָׁנָה, וְכַמְדָּגָשׁ גַּם בְּכָף
 62 שְׁתַּחֲלַת עֲבוּדַת הַיּוֹם הִיא
 63 בְּאֲמִירַת "מוֹדָה אָנִי"⁶⁹
 64 והודאה, גם ללא הבנה או בניגוד
 65 להבנה, היא התבטלות, כמו אדם
 66 המודה לחברו שהצדק אִתּוֹ, עִם הַחֵבֶר,
 67 גַּם אִם הוּא לֹא יוֹרֵד לְסוּף דַּעְתּוֹ,
 68 וְאַחֲרֵי-כֵן בְּתַחֲלַת הַתְּפִלָּה
 69 בְּאֲמִירַת "הוֹדוּ לָהּ" קְרָאוּ
 70 בְּשִׁמּוֹ"⁷⁰ וגם בכך, 'הודו', מודגש
 71 עֲנִין הַהוֹדָא, וְעַד שְׁמַגִּיעַ
 72 לְשִׁמּוֹנָה-עֶשְׂרֵה, וְעוֹמֵד בְּתַפִּילָה לִפְנֵי ה' בְּבִטּוֹל מוֹחֲלַת "כְּעֵבֶדָא
 73 קָמִי מְרִיָּה"⁷¹, כְּמוֹ הַעֲבֵד לִפְנֵי אֲדוֹנָיו, שְׁזָהוּ תְּכָלִית וְשִׂיא הַבְּטוּל,
 74 וְהִינּוּ, שְׁעֲבוּדָתוֹ הִיא בְּאִפְּן שְׁמַתְבְּטַל לְגַמְרֵי מִמִּצְיָאוֹתוֹ

1 וההארה של עצמות האלוקות בעולם הזה היא בְּאִפְּן נְעִלָה יוֹתֵר
 2 אֶפְיֵלוּ מֵהֵאֲרַת הָאֱלֹקוֹת מְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, שְׁעַם הָיִתוּ עַל אֶף
 3 שְׁעוֹלָם הָאֲצִילוֹת הוּא עוֹלָם הָאֲחֻדוֹת⁶⁰, עוֹלָם שְׁבוּ אַחֲדוֹת ה' נִיכַרַת
 4 בְּגוּלֵי כִי אֵין שׁוֹם מִצְיָאוֹת אַחֲרַת, נִפְרַדַת מֵהָאֱלֹקוֹת, שְׁנִכַרַת וּנְרַגְשַׁת בּוֹ, כִּיּוֹן
 5 שְׁ"אֵיהוּ וְחִיּוּהֵי וְגַרְמוּהֵי
 6 חֲדוּ"⁶¹, בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת הַקְּדוּשָׁה
 7 בְּיִוִן-הוּא בַעֲצֻמוֹ ('אֵיהוּ') וְגַם כֹּל
 8 הַסְּפִירוֹת (עַל שְׁנֵי הַמְּרִכְבִּים שֶׁלָּהֶם
 9 חִיּוּהֵי - הָאֲרוּרוֹת וְגַרְמוּהֵי - הַכְּלִים)
 10 הֵם אַחַד מִמֶּשׁ וְאִם כֵּן הֵאֲרַת הָאֱלֹקוֹת
 11 בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת הִיא בְּאִפְּן נְעִלָה מֵאֵד
 12 מְכַל-מְקוֹם הַיְוִי עוֹלָם הָאֲצִילוֹת
 13 נְקָרָא בְּשֵׁם 'עוֹלָם' כּוֹי⁶²
 14 מִלְשׁוֹן הַעֵלֶם וְכִפִּי שְׁמוּסֵבֶר בְּחִסְדִּיּוֹת,
 15 מִבּוֹבְנִים רַבִּים, עוֹלָם הָאֲצִילוֹת הוּא
 16 חֵלֶק מ'סֵדֶר הַשְּׁתַלְשׁלוֹת וְדוּוּקָא
 17 בְּעוֹלָם הַזֶּה הַתַּחְתּוֹן תֹּאִיר כְּסוּפוֹ שֶׁל
 18 דְּבַר עֲצֻמוֹת הָאֱלֹקוֹת עוֹד יוֹתֵר מֵאִשֵּׁר
 19 בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת.
 20 וְעֲנִין זֶה שְׁדוּקָא הַעוֹלָם הַזֶּה נִעֲשֶׂה
 21 יְדִירָה לְאֱלֹקוֹת נְעִשָׂה עַל-יְדֵי
 22 עֲנִין "יְפָקֵד מוֹשְׁבֵיךָ" מִלְשׁוֹן
 23 חִסְרוֹן, בְּעֵבֻדָּה כְּפִי שְׁהוּא
 24 מִשְׁתַּקֵּף בְּעֵבֻדַת ה', שְׁזָהוּ עֲנִין
 25 הַבְּטוּל, כְּמִבְּאָר בְּתַנְיָא⁶³
 26 שְׁאִין הַקְּבָ"ה שׁוֹרָה וּמִתְגַּלָּה
 27 אֶלָּא עַל דְּבָר שְׁפִטַל אֶצְלוֹ
 28 יְתַבְּרָךְ, וְעַד לְבִטּוֹל נְעִלָה כֹּל כֵּן
 29 בְּאִפְּן שְׁנַעֲשֶׂה הָאֲדָם הַמִּתְבַּטֵּל
 30 מִרְכָּבָה לְאֱלֹקוֹת⁶⁴ שְׁבִטַל
 31 בְּבִטּוֹל מוֹחֲלַת כְּמוֹ בִּטּוֹל הַמְּרַכְבָּה
 32 לְמִי שֶׁמִּנְהִיג אוֹתָהּ שְׁאֵין לְמִרְכָּבָה שׁוֹם
 33 רִצּוֹן מִשְׁלָה, אֲשֶׁר גַּם בְּעֲנִין זֶה
 34 עֲנִין הַבִּטּוֹל יֵשׁ מְעִלָּה וְיִתְרוֹן
 35 מִיּוֹדוּ בְּעוֹלָם-הַזֶּה הַתַּחְתּוֹן אֶפְיֵלוּ לְגַבִּי עוֹלָם הָאֲצִילוֹת
 36 שֶׁאִמְנַם הַסְּפִירוֹת שְׁבוּ בְטוּלוֹת לְאֱלֹקוֹת לְגַמְרֵי, כְּנוֹכַח לַעִיל, אֵךְ מְכַל-מְקוֹם
 37 יֵשׁ מְעִלָּה בְּבִטּוֹל שְׁבַע-עוֹלָם הַעֲשִׂייה שֶׁלֹּא קִיַּמַת אֶפְיֵלוּ בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת,

י"ד סרמ"ח (ד"ה כל אדם). 60 ראה זח"ג (רע"מ) פג, א. עבודת הקודש ח"א פ"ב. 61 תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב). 62 ראה גם ספר המאמרים תרל"ג ח"ב ע' תקב ואילך. ע' תקו. ה'ש"ת ע' 112. 63 פ"ו. 64 ראה ב"ר פמ"ו, ו. פפ"ב, ו. תניא פכ"ג. פל"ד. פל"ז. ועוד. 65 פל"ה (מד, סע"א ואילך). - ברשימה נוספת: ואף ששם מדובר בנוגע לעולם הבריאה, מ"מ, מהפרקים שלפניו משמע שענין זה שייך גם בעולם האצילות. ומה גם שהעבודה דאבהה בתענוגים שייכת לעולם האצילות. 66 ראה תו"א הוספות קיד, ד. ועוד. 67 ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג. ספר המאמרים תרח"ץ ע' נב. ושי"נ. 68 פמ"א (נח, א). 69 סדר היום בתחילתו (הובא בבאר היטב או"ח ס"א סק"ה). שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ס"א ס"ה. מהדו"ב ס"א ס"ו. סידור אדה"ז לפני "מודה אני". 70 דברי הימים א טז, ת. 71 שבת י, א.

ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תש"ל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

17 ישראל בראש חודש היא עד כדי כך שצנעשה החדושה ההתחדשות של
 18 פנסת ישראל מקור נשמות ישראל למעלה באלוקות וכל אחד ואחת
 19 מישראל, "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁷² כשם שהלכנה
 20 מתחדשת בראש חודש (כפי שאומרים בנוסח 'קידוש לבנה'), וההתחדשות
 21 של בני ישראל תהיה בגאולה
 22 האמתית והשלמה על-ידי
 23 משיח צדקנו, שעליו, על מלך
 24 המשיח, נאמר, "וְדוֹד עֲבָדֵי דוד
 25 המלך שלגביו נאמר כתוב זה ונפקדת
 26 כי יפקד מושבך נשיא להם
 27 לעולם"⁷³, בקרוב ממש.

ועד שצנעשה החדושה של פנסת ישראל וכל אחד ואחת מישראל,
 בגאולה האמתית והשלמה על-ידי משיח
 צדקנו, "וְדוֹד עֲבָדֵי נשיא להם לעולם"⁷³, בקרוב ממש.

1 (מפלי הפט על מעמדו ומצבו הקודם לפני הביטול, כעת הביטול
 2 מוחלט מבלי שום יישות עצמית כלל), והינו, שאין פאן מציאות
 3 נוספת מלבד חכמתו ורצונו ותבריך, וכאילו האדם והמציאות שלו
 4 והרצונות שלו לא קיימים כלל כביטול העבד העומד בפני אדונו פיון שפל
 5 מציאותו אינה אלא מציאות
 6 האדון כו' ואין לו כל מציאות
 7 לעצמו.
 8 וזהו "ונפקדת, פי יפקד
 9 מושבך", שעל-ידי הבטול
 10 שלכאורה הוא חיסרון באים
 11 ל"ונפקדת" לשון זיכרון וזכים
 12 לתוספת הארה והשפעה, וכמו
 13 שכתוב בנסח התפלה שאומרים
 14 בראש חודש, "יעלה ויבא ויגיע
 15 ויראה וירצה וישמע ויפקד"
 16 כו', ועד והפקידה והזכירה של בני

(72) ב"סדר קידוש לבנה" - מסנהדרין מב, א. 73) יחזקאל לו, כה.

המשך ביאור למס' עירובין ליום ראשון עמ' א

34 רבו של דוד, היה קיים, ועל כן לא הורה דוד הלכה בחייו, וכאן -
 35 בפסוק 'בשרתי צדק בקהל רב', מדובר בזמן שאין עירא האירי
 36 קיים, שאז הורה הלכה.
 37 אגב האמור מביאה הגמרא דברים נוספים מעניינו של עירא
 38 היאירי: אמר רבי אבא בר אבהו, ואינו מחלקן בין מספר כהנים, מביא רעב
 39 לעולם, שצנעמר (שמואל ב' כ כו) עירא היאירי היה כהן לדוד, ויש
 40 לשאלו וכי לדוד לבדו הוא היה ה' - שהיה כהן, אבל לבדו עלמא
 41 - לשאר אנשים לא היה כהן, היתכן דבר זה, אלא כוונת הפסוק
 42 שהיה דוד משגך לו, לעירא היאירי, את כל מתנותיו, וכתוב בתריה
 43 - ונאמר בפסוק שלאחריו (שם כא א) 'יהי רעב בימי דוד', ונסמכו
 44 הפסוקים זה לזה ללמדנו שמפני שנתן לו את כל מתנותיו על כן
 45 בא רעב לעולם.
 46 הגמרא שבה לעסוק בתלמיד המורה הלכה בפני רבו: רבי אליעזר
 47 אומר, תלמיד המורה הלכה בפני רבו מורידין אותו מגדולתו,
 48 שצנעמר (במדבר לא כא) 'ויאמר אליעזר כהן אל אנשי הצבא וגו'
 49 הבאים למלחמה זאת תקח התורה אשר צוה ה' את משה, ונאמר
 50 בהמשך שלימד את הלכות גיעול כלים, ואף על גב שחלק כבוד
 51 למשה, דאמר להו - שאמר להם לאנשי הצבא, לאחי אבא - משהו
 52 צוה ה' הלכות אלו ואותי לא צוה, אפילו הכי אינש - בכל זאת
 53 נעש, וכתוב - שנאמר אודות יהושע (במדבר כו כא) 'ולפני אליעזר
 54 הכהן יצמד וישאל לו במשפט האורים לפני ה', הרי שהיה יהושע
 55 עתיד להצטרף לאלעזר בדבר הלכה לשואלו באורים ותומים,
 56 ולא אשכחן דאיצטרף ליה - ולא מצאנו בכתובים שהוצרך לו
 57 יהושע לאלעזר בכך, ואין זאת אלא מפני שבין שהורה הלכות
 58 בחיי משה, על כן הורידוהו מגדולתו וזו שפסקו לו שהיה יהושע
 59 צריך לו.
 60 דברים נוספים בענין זה: אמר רבי לוי, כל דמותיב מלה קמיה רביה
 61 - כל המשכי דברים (מורה הלכה) בפני רבו, אויל לשאלו - מת מן
 62 העולם בלא ולי, שצנעמר (במדבר יא כח) כאשר אמרו למשה כי אלד
 63 ומידד מתנבאים במחנה, ונען יהושע בן נון משרת משה מקהרו
 64 ויאמר אדוני משה בלאם, והיינו שאמר שראויים הם שיכלאו, והרי
 65 זו כהוראת הלכה,

1 מתרצת הגמרא: הוראתו של אותו תלמיד, בפניו של רבי אליעזר
 2 היה - והיה כן, ועל כן נתחייב מיתה על הוראתו. ומה שאמר רבי
 3 יוחנן שהיה רחוק שלוש פרסאות, היינו שמקומו היה רחוק
 4 ממקומו של רבי אליעזר בשיעור זה, אך את הוראתו הורה בפני
 5 רבי אליעזר ממש.
 6 מקשה הגמרא: והא [והלא] 'והיה רחוק ממנו שלש פרסאות'
 7 קאמר [אמר] רבי יוחנן על אותו תלמיד, ואם לא בא לומר
 8 אלא היכן היה מקומו, לשם מה הוצרך לספר זאת. מתרצת
 9 הגמרא: ולישמיה - ולשטתך, המקשן, שבא רבי יוחנן ללמד
 10 בדבריו שנתחייב מיתה אף שהורה שלא בפני רבו, עדיין קשה,
 11 שמו ושם אביו שהזכיר רבי יוחנן, למה הזכיר, ומה בא ללמדנו
 12 בכך. אלא את כרחק תאמר שמה שהזכיר כל זאת, שמו ושם
 13 אביו וכן את מרחק מקומו ממקומו של רבי אליעזר, לא בא
 14 ללמד איזו הלכה אלא שלא תאמר משל היה ולא היה המעשה
 15 במציאות.
 16 הגמרא מביאה מאמרים שונים אודות חומר דינו של תלמיד
 17 המורה הלכה בפני רבו: אמר רבי הירא בר אבא אמר רבי יוחנן, כל
 18 המורה הלכה בפני רבו, ראוי להבישו נפש, שצנעמר (איוב לב ו) 'וען
 19 אליהו בן פרבאל הבויו ויאמר צעיר אני למים וגו' ואתם ישישים
 20 על בן זולתי ואירא מחות דעי אתכם, וכתוב (דברים לב כד) 'עם חמת
 21 וחלי עפר, ויש ללמוד ממה שנקט לשון זחילה כאשר הוא ריא
 22 לחוות דעה לפני גדולים ממנו, שרמז בדבריו שאילו היה עושה כן
 23 היו באים עליו אותם זוחלים, הם הנחשים.
 24 ועירי אמר בשם רבי חנינא, המורה הלכה בפני רבו נקרא חוטא,
 25 שצנעמר (תהלים קט יא) 'בלבי צנענתי אמרתך למען לא אחטא לך',
 26 והיינו שצפן דוד המלך בליבו את דברי התורה שלא להורות בהם
 27 בפני הרב בכדי שלא יחטא בכך, הרי שאילו היה מורה היה נקרא
 28 חוטא.
 29 רב המנונא רמי - הקשה סתירה בפסוקים כתוב (שם) 'בלבי צנענתי
 30 אמרתך', שלא לימד דוד דברי תורה ברבים, וכתוב (ז' מ) 'בשרתי
 31 צדק בקהל רב, וצדק' הם דברי תורה, ואמר שלימד בקהל רב,
 32 הרי שהפסוקים סותרים זה את זה. מתרצת הגמרא: לא קשיא, כאן
 33 - בפסוק 'בליבי צנענתי אמרתך' מדובר בזמן שצנעמר היאירי, שהיה